

POSLOVNI IZID (DOBIČEK ALI IZGUBA) IN DENARNI TOK

V poslovanju podjetja moramo spremljati dva toka: poslovno-izidni tok (tok dobička) in denarni tok, ki sta medsebojno tesno povezana.

Poslovno- izidni tok tvorijo prihodki in odhodki ter poslovni izid kot razlika med obema kategorijama. Če so prihodki večji od odhodkov, gre za dobiček, v nasprotnem primeru pa za izgubo.

$$\text{Poslovni izid} = \text{prihodki} - \text{odhodki}$$

Denarni tok tvorijo prejemki (prilivi) in izdatki (odlivi). Prejemki pomenijo priliv denarja v podjetje, izdatki pa odliv denarja iz podjetja. Razlika med prejemki in izdatki je neto denarni tok.

$$\text{Neto denarni tok} = \text{prejemki} - \text{izdatki}$$

Denarni tok v veliki meri vpliva na to, kakšna bo **likvidnost (plačilna sposobnost)** podjetja. Pri tem velja, da je podjetje v nekem trenutku, npr. na določen dan, likvidno (plačilno sposobno), če lahko poravnava zapadle obveznosti v tem istem trenutku. To pomeni, da njegova denarna sredstva na ta dan zadoščajo za poravnavo obveznosti, ki ta dan zapadejo v plačilo.

S pojmom likvidnost je tesno povezan tudi pojem **solventnost**. Opredelitev pravi, da je solventnost likvidnost na dolgi rok. Tako je podjetje solventno, če je dolgoročno sposobno poravnati svoje obveznosti. Podjetje je nesolventno, če so njegove obveznosti večje od njegovega premoženja (govorimo o negativnem kapitalu).

Vprašanje za razmišljanje:

Podjetje je nelikvidno, a solventno. Pojasnite nastalo situacijo.

PRIHODKI IN PREJEMKI

PRIHODKI ≠ PREJEMKI

Prihodki predstavljajo vrednost prodanih poslovnih učinkov. Prihodki se ugotavljajo po načelu zaračunane prodaje (fakturirane realizacije). Tako velja, da podjetje zabeleži prihodek s trenutkom, ko kupcu izstavi račun (fakturo). **Prejemki** pomenijo priliv denarja v podjetje.

Vprašanje za razmišljanje:

Katera kategorija predstavlja razliko med zaračunano in plačano prodajo in kje v računovodskih izkazih jo najdemo?

ODNOS MED PRIHODKI IN PREJEMKI

1. Prihodki in prejemki so praviloma povezani. Pri tem lahko nastane prihodek pred prejemkom, hkrati s prejemkom ali za prejemkom. Primer, ko nastane prihodek pred prejemkom, je najbolj običajen. V tem primeru podjetje kupcu najprej izstavi račun, nato pa kupec po določenem (običajno dogovorjenem) času plača ta račun. Primer, ko prihodek nastane hkrati s prejemkom je plačilo z gotovino (npr. v trgovini). Primer za prejemek, ki nastane pred prihodkom, pa je predplačilo za blago.
2. Možno je, da dobi podjetje prejemek, ki ne bo nikoli prihodek. Primer tega je najem posojila. V tem primeru dobi podjetje denar, torej priliv oz. prejemek, prihodka pa iz tega naslova ne bo. Kvečjemu po moč govoriti o strošku oz. odhodku iz naslova plačila obresti.
3. Možno je tudi, da podjetje zabeleži prihodek, ki ne bo nikoli prejemek (npr. neplačan račun kupca ali ugotovljen inventurni presežek v skladišču, ki ga zabeležimo kot izredni prihodek).

STROŠKI, ODHODKI IN IZDATKI

STROŠKI \neq ODHODKI

Stroški so v denarju izražena poraba prvin poslovnega procesa. **Odhodki** pa so le tisti stroški, ki se nanašajo na prodane poslovne učinke. Stroški se torej nanašajo na vse proizvedene poslovne učinke, odhodki pa le na prodane poslovne učinke.

Torej:

1. ***Proizvedene količine > prodane količine (zaloge gotovih proizvodov in nedokončane proizvodnje naraščajo) → stroški > odhodki***
2. ***Proizvedene količine < prodane količine (zaloge gotovih proizvodov in nedokončane proizvodnje se zmanjšujejo) → stroški < odhodki***

Vprašanje za razmišljanje:

V katerih podjetjih razlike med odhodki in stroški ni ter zakaj je ni?

STROŠKI ≠ IZDATKI

ODNOS MED STROŠKI IN IZDATKI

1. Stroški in izdatki so običajno povezani, pri čemer lahko nastane strošek pred izdatkom ali izdatek pred stroškom, teoretično pa seveda lahko nastaneta tudi hkrati, čeprav v poslovanju podjetij to ni ravno pogosto.
2. Možno je, da imamo strošek, ki ne bo nikoli izdatek.
3. Možno je, da imamo izdatek, ki ne bo nikoli strošek.

Vaja

Navedite naslednje primere:

- strošek, ki nastane pred izdatkom

- izdatek, ki nastane pred stroškom

- strošek, ki ne bo nikoli izdatek

- izdatek, ki ne bo nikoli strošek

Vprašanje za razmišljanje:

Vemo, da je anuiteta v primeru vračanja posojila sestavljena iz vračila glavnice in obresti. Kaj od tega je strošek in kaj je izdatek?

NALOGA 1

Podjetje je v nekem obračunskem obdobju proizvedlo 500 proizvodov po polni lastni ceni 4 SIT. Pri tem je v istem obračunskem obdobju prodalo 400 proizvodov po prodajni ceni 6 SIT.

Izdelajte poslovno-izidni in denarni tok za to podjetje, pri čemer upoštevajte naslednje:

- podjetje vse, kar proda, dobi plačano;
- podjetje plača vse, kar mora plačati, pri čemer med stroški ni amortizacije (to predpostavko, ki sicer ni realna, uvedemo zato, ker je amortizacija strošek, ni pa odliv, tako da bi morali za potrebe izdelave denarnega toka posebej navesti, koliko stroškov predstavljajo stroški amortizacije);
- v poslovanju ni finančnih prihodkov in odhodkov, prav tako ne izrednih dogodkov;
- stopnja davka na dobiček znaša 25%, pri čemer podjetje nima davčnih olajšav, tako da je tudi efektivna davčna stopnja 25%.

NALOGA 2

Primer iz naloge 1 izdelajte še tako, da upoštevate, da podjetje ceteris paribus namesto 400 proizvodov v obravnavanem obdobju uspe prodati le 300 proizvodov.

Vprašanja za razmišljanje:

- Kaj lahko na osnovi izračunov v nalogah 1 in 2 sklepate o tem, na kaj mora biti podjetje posebej pozorno pri poslovanju?

POMEMBNO OPOZORILO

V ekonomski teoriji o obnašanju podjetij je dobiček opredeljen kot razlika med prihodki in stroški, medtem ko v praksi predstavlja razliko med prihodki in odhodki. Pri tem tako pri prihodkih kot pri odhodkih ločimo tri podkategorije (poslovne prihodke in odhodke, prihodke in odhodke iz financiranja ter druge prihodke in odhodke). Ekonomska teorija o obnašanju podjetij tako vključuje določene predpostavke, ki v praksi ne veljajo. Te so naslednje:

- 1. Podjetje vse, kar proizvede, tudi proda.*
- 2. Podjetje dobi plačano vse, kar je prodalo.*
- 3. Podjetje plača vse, kar mora plačati.*
- 4. Ni niti finančnih niti drugih prihodkov in odhodkov.*

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Prihodke, odhodke in poslovni izid v računovodskih izkazih prikazujemo v izkazu poslovnega izida. Pri branju izkaza poslovnega izida moramo upoštevati, da imajo podjetja pri njegovi izdelavi na razpolago dve možnosti. Prva je t.i. nemška različica, ki jo uporablja velika večina slovenskih podjetij, druga pa je t.i. anglo-ameriška različica, ki jo uporablja bistveno manj podjetij.

Izkaz poslovnega izida ima dva temeljna dela: prihodke in odhodke. Pri prihodkih ločimo poslovne prihodke, finančne prihodke in druge prihodke, pri odhodkih pa ločimo poslovne odhodke, finančne odhodke in druge odhodke.